

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας

Ενότητες 9-10: Η μελέτη των πρακτικών γραμματισμού στην
προσχολική εκπαίδευση και στην οικογενειακή αγωγή

Αλεξάνδρα Βασιλοπούλου

Σχολή Επιστημών της Αγωγής

Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας

Χειμερινό εξάμηνο 2015

Διδάσκουσα: Αλεξάνδρα Βασιλοπούλου

avasil@ecd.uoa.gr

Μάθημα 9^ο-10^ο: Η μελέτη των πρακτικών
γραμματισμού στην προσχολική εκπαίδευση και στην
οικογενειακή αγωγή

Ερωτήματα

- 1) Πώς μπορούμε να αναλύσουμε διαφορετικές παιδαγωγικές πρακτικές;
- 2) Ποιες ταξικές παραδοχές εμπεριέχονται στις διαφορετικές παιδαγωγικές πρακτικές;
- 3) Ποιες οι εσωτερικές διαφοροποιήσεις διαφορετικών παιδαγωγικών;
- 4) Πώς μπορούμε να μελετήσουμε τις πρακτικές γραμματισμού με τα θεωρητικά εργαλεία του B. Bernstein;

Basil Bernstein

Θεωρία των παιδαγωγικών πρακτικών

- Bernstein, B. (1975) *Class, codes and control*, Vol. 3, London: Routledge & Kegan Paul.
- Bernstein, B. [1989,1991](2000) *Παιδαγωγικοί Κώδικες και Κοινωνικός Έλεγχος*, (εισαγωγή-μετάφραση Ι. Σολομών), Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Bernstein, B. (1990) *The Structuring of Pedagogic Discourse, Class, codes and control*, Vol. 4, London: Routledge.
- Bernstein, B. [1996](2000 αναθεωρημένη έκδοση) *Pedagogy, Symbolic Control and Identity: Theory, Research, Critique*, Oxford: Rowman & Littlefield.

Φυσικός λόγος μητέρας-παιδιού προσχολικής ηλικίας, έρευνες Ruqiyga Hasan και συνεργατών: (Hasan 1986, Hasan&Cloran 1990, Cloran 1994, 1999, Williams 1999, 2001).

Moss (2000, 2001, 2002)

Η γνώση της οργάνωσης αλληλουχίας στις πρακτικές γραμματισμού είναι χαρακτηριστικό του κάθετου λόγου (σύνδεση με σχολική γνώση) (Moss 2001).

Williams (1995, 2001).

Μελέτη γραμματισμού στην από κοινού ανάγνωση βιβλίων μεταξύ γονέων και παιδιών

- Διαφοροποιήσεις στις πρακτικές ανάγνωσης οικογενειών από διαφορετικές κοινωνικές τάξεις.
- Williams (2001) ανάγνωση παραμυθιού «*Τα τρία γουρουνάκια*» από τρεις διαφορετικές οικογένειες.

Γκλιάου-Χριστοδούλου (2009)

Διερεύνηση της σχέσης νηπιαγωγείου-γονέων στην προώθηση του γραμματισμού στο νηπιαγωγείο

- Άμεση σύνδεση ανάπτυξης του γραμματισμού με μορφωτικό επίπεδο γονέων και γονεϊκή εμπλοκή.
- Αναπτυξιακά κατάλληλες πρακτικές γονέων μεσαίου/ανώτερου μορφωτικού επιπέδου
- Απουσία συνεργασίας γονέων-εκπαιδευτικού σε συγκεκριμένες πρακτικές γραμματισμού.

Ζιαζοπούλου (2015). Οι κοινωνικές παραδοχές των πρακτικών γραμματισμού στο σχολείο και στην οικογένεια: πρακτικές ανάγνωσης εικονογραφημένων βιβλίων σε παιδιά νηπιαγωγείου

- Πρακτικές γραμματισμού 6 μητέρων μεσαίας τάξης με παιδιά προσχολικής ηλικίας στο σπίτι και αντιλήψεις για γραμματισμό
- Αντίστοιχες πρακτικές και αντιλήψεις γραμματισμού των τριών νηπιαγωγών αυτών των παιδιών
- Ημι-δομημένες συνεντεύξεις, ημερολόγια για συγκεκριμένες πρακτικές ανάγνωσης.
- Συμβατός ρυθμός ανάμεσα στις πρακτικές σχολείου-οικογένειας
- Απουσία συνεργασίας για συγκεκριμένες πρακτικές
- Συμβατότητα αντιλήψεων μητέρων-νηπιαγωγών ως προς γραμματισμό.

Ανάλυση πρακτικών γραμματισμού: ανάγνωση εικονογραφημένων βιβλίων στο σπίτι από μητέρες της μεσαίας τάξης (Ζιαζοπούλου 2015)

Ορατές παιδαγωγικές πρακτικές

- διεκπαιρευτική πρακτική
- δε φαίνεται να ακολουθεί συζήτηση
- η δραστηριότητα διαρκεί μέχρι να κοιμηθεί το παιδί

Ανάλυση πρακτικών γραμματισμού: ανάγνωση εικονογραφημένων βιβλίων στο σπίτι (συν.)

Αόρατες παιδαγωγικές πρακτικές

- Η μητέρα θέτει υποθετικές ερωτήσεις
- σύμπραξη με το σχολείο, δραστηριότητες προέκτασης, παρόμοιες με σχολικές πρακτικές
- προεκτάσεις σχολειοποίησης, κοντά στις σχολικές πρακτικές
- σύγκριση και αντιπαραβολή
- στέκονται σε εικονογράφιση
- έκφραση υποκειμενικής κρίσης
- έμφαση σε συναίσθημα παιδιού κατά την ανάγνωση
- ανάγνωση εικονογραφημένων βιβλίων για ψυχαγωγία
- εύστοχες οι παρατηρήσεις, είναι σε θέση να τις παρατηρήσει και να τις κατανοήσει και να τις αποδώσει

Βιβλιογραφία

- Γιαννικοπούλου, Α. Α. (2009). *Από την προανάγνωση στην ανάγνωση. Οδηγός για γονείς και εκπαιδευτικούς* (Έκδοση Η'). Αθήνα: Καστανιώτης.
- Γκιάλου-Χριστοδούλου, Ν. (2009). Διερεύνηση της σχέσης νηπιαγωγείου-γονέων στην προώθηση του γραμματισμού στο νηπιαγωγείο στο Τάφα, Ε., και Μανωλίτσης, Γ., (επιμέλεια). *Αναδυόμενος γραμματισμός. Έρευνα και εφαρμογές*, Αθήνα: Πεδίο, 157-173.
- Cazden, C. (1995) Visible and invisible pedagogies in literacy education, in P. Atkinson, B. Davies and S. Delamont, *Discourse and Reproduction*, NJ: Hampton Press, 159-172.
- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., Μπασαγιάννη, Ελ. (2007). *Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης* (Έκδοση Β'). Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών-Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (ΦΕΚ τ.β' 304/13-3-2003).
- Ζιαζοπούλου, Δ. (2015) Οι κοινωνικές παραδοχές των πρακτικών γραμματισμού στο σχολείο και στην οικογένεια: πρακτικές ανάγνωσης εικονογραφημένων βιβλίων σε παιδιά νηπιαγωγείου, αδημοσίευτη διπλωματική εργασία, Διατμηματικό ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα», Αθήνα: ΙΟΕ/UCL και ΕΚΠΑ.
- Κονδύλη Μ & Φ. Δούκα. (2006). Όψεις γενίκευσης και κατηγοριοποίησης του κόσμου: Πρακτικές γραμματισμού σε ελληνικά νηπιαγωγεία, στο *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*. Πρακτικά της 26ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, 220-232.
- Moss, G. (2000) Informal literacies and pedagogic discourse, *Linguistics and Education*, 11(1): 47-64.
- Moss, G. (2001) On literacy and the social organisation of knowledge inside and outside school, *Language and Education*, 15(2&3): 146-161.
- Moss, G. (2002) "Literacy and Pedagogy in Flux: constructing the object of study from a Bernsteinian perspective", *British Journal of Sociology of Education*, 23(4): 549-558
- Williams, G. (1995). *Joint book-reading and literacy pedagogy: A socio-semantic interpretation*. Ph.D. dissertation, School of English, Linguistics and Media, Macquarie University, Sydney.
- Williams, G. (2001) Literacy Pedagogy Prior to Schooling: Relations between social positioning and semantic variation, in A. Morais, I. Neves, B. Davies, & H. Daniels (eds.) *Towards a Sociology of Pedagogy*, New York: Peter Lang.

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση διαθέσιμη [εδώ](#).

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Αλεξάνδρα Βασιλοπούλου 2015. Αλεξάνδρα Βασιλοπούλου. «Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Εισαγωγή». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015.
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: opencourses.uoa.gr/courses/ECD105.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Εικόνα 1: ΜΠΑΖΙΛ ΜΠΕΡΝΣΤΑΪΝ, Παιδαγωγικοί κώδικες και κοινωνικός έλεγχος. Copyright 2015 Alexandria Publications. Σύνδεσμος: <http://www.alexandria-publ.gr/book.php?id=147>. Πηγή: www.alexandria-publ.gr.

Εικόνα 2: ΜΠΑΖΙΛ ΜΠΕΡΝΣΤΑΪΝ, Παιδαγωγικοί κώδικες και κοινωνικός έλεγχος, Δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Αλεξάνδρεια. Copyrighted.

Εικόνα 3: ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗ ΓΝΩΣΗ, Geoff Whitty, εκδόσεις Επίκεντρο. Copyrighted. Σύνδεσμος: <http://www.politeianet.gr/books/9789606647390-whitty-geoff-epikentro-koinoniologia-kai-scholiki-gnosi-151501>. Πηγή: www.politeianet.gr.

